

Nr 317.

Av herr **Vigelsbo m. fl.**, *angående utredning om kontroll över agenturverksamheten.*

I varuutbytet mellan producenter av olika slag samt förbrukare av de varor, som saluföras, ha ju stora förbättringar åstadkommits så att förhållandena nu äro avsevärt bättre än förr. Förmedlingen av varorna ombesörjes till största delen av affärer, anslutna till olika organisationer, vilka sträva efter en sund affärskutym. Sålunda har det prutsystem, som förr tillämpades inom de flesta affärsbranscher, försvunnit. Detta system innebar ju att mera lättrogna personer kunde få betala ett högre pris för en dålig vara än en mera smart köpare fick betala för en vara av avsevärt bättre kvalitet. Vid försäljning av varor från en producent och till en affärsman tillämpades samma system: den lättrodde fick ett betydligt lägre pris för sina varor än den, som hade tillfälle att mera följa med gällande noteringar och som sålunda hade ett bättre begrepp om en varas värde.

Att förhållandena blivit bättre får till stor del tillskrivas de insatser, som gjorts av jordbrukets organisationer, köpmannaorganisationerna och konsumentkooperationen. Visserligen ha tendenser i upplösande riktning kunnat iakttagas under nu pågående kristid, men man får förutsätta att dessa äro av övergående art och att organisationerna efter inträdande av mera normala förhållanden skola få ett bättre grepp även om dem av sina medlemmar, som nu eventuellt kunna göra överträdelser av ett eller annat slag mot stadfästa bestämmelser.

Om man sålunda kan utgå ifrån att den allmänna handeln är ordnad på ett i stort sett tillfredsställande sätt och att eventuellt uppstående missförhållanden kunna ordnas genom organisationernas medverkan, så finns det en annan sorts affärsverksamhet, för vilken kontroll saknas och inom vilken metoder stundom tillämpas, som alls icke kunna anses som föredömliga. Härmed avses den på många håll starkt utbredda agentverksamheten. I denna äro ofta engagerade personer, som tillämpa allt annat än sunda affärsprinciper. Dessa agenter och de firmor, som de uppgiva sig representera, sakna också i många fall tillgångar, så att de kunna gälda eventuella skadestånd, som kunna utdömas på grund av affärerna. Verksamheten förlägges emellertid i stor utsträckning till mera avlägsna bygder, där kontrollen är mindre än i tätorterna och där risken för åtal följaktligen också är mindre.

För att belysa olika slag av agentverksamhet kunna här nämnas egendomsagenter, som utan närmare kännedom om juridiska frågor förmedla försälj-

ning av fastigheter. Resultatet kan ofta bli konflikter mellan köpare och säljare, vartill anledningen främst är att söka i förmedlarnas bristande kännedom i frågor, som röra deras verksamhet. Det kan t. ex. anföras fall, där förmedlaren icke kunnat prestera köpekontrakt, som gått att lagfara utan som åstadkommit kostsamma processer för både köpare och säljare. Dessa förmedlares största uppgift kan många gånger förefalla vara att få ut en väl tilltagen förmedlingsprovision.

Se vi på förmedling med varor kunna som exempel anföras maskinagenter. Här finnas exempel på fall, där köpare av maskiner blivit duperade, så att de först efteråt förstått att den inköpta varan icke motsvarade de förväntningar, som de på grund av agentens beskrivning haft rätt att fordra. Efter ett inträffat fredsslut kan man förvänta ännu större livaktighet från dessa agents sida. Det gäller då att till lättrogna köpare försöka få avsättning för de maskiner av mer eller mindre krisbetonad karaktär, som finnas i handeln och som det gäller att få avsättning för till så höga priser som möjligt. Inom den kontrollerade handeln kommer naturligtvis hänsyn att tagas till kris kvaliteten, men på grund av föregående erfarenheter har man anledning misstänka, att en del agenter inte i tillräcklig grad komma att göra detta. Olika slag av oljor samt mineralfoder äro också varor, som ofta försäljas genom agenter. Kvaliteten på dessa varor är naturligtvis mycket svår att fastställa av en köpare, och resultatet blir därför ofta, att mindervärdiga kvaliteter försäljas till priser, som i den kontrollerade handeln tillämpas för varor av högsta kvalitet. Som exempel kan anföras att mineralfoder i stor utsträckning sålts för ett pris av 56 öre per kg. Vid analys har det emellertid visat sig att detta »mineralfoder» bestått av vanlig krita, vars marknadsvärde är omkring 13 öre per kg.

Det skulle kunna anföras många flera exempel på de metoder, som tillämpas av en del agenter. Det anförda torde emellertid vara tillräckligt för att bevisa att en lagstiftning är behöflig för att motverka de osunda affärsmetoder, som tillämpas. Som lämpliga åtgärder för att få till stånd en ändring i de påtalade förhållandena kan t. ex. föreslås, att agent, som uppträder som ombud för en firma, har att från denna förete fullmakt för sitt uppdrag med garantier för att firman svarar för alla de konsekvenser, som kunna uppstå på grund av förmedlade affärer. Då det emellertid är omöjligt för en köpare att kontrollera en firmas vederhäftighet måste denna kontroll anses otillfredsställande. Bästa kontrollen bör därför kunna ske genom att egendoms- och varuagenter åläggas att förete av länsstyrelse utfärdad auktorisation, som styrker behörigheten och som också kan innehålla sådana upplysningar om den firma, som vederbörande företräder, att viss garanti kan lämnas för reell behandling. Från dessa bestämmelser bör undantagas upptagande av order på tidningar och tidskrifter samt ev. en del andra varor, där företeende av intyg från vederbörande firma bör anses till fyllest.

Då frågan är av stor omfattning är det emellertid omöjligt att avge bestämt förslag till lagstiftning. För att få frågan tillräckligt belyst torde en utredning vara erforderlig och få vi därför vördsamt föreslå,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att en utredning kommer till stånd med uppgift att närmare utreda frågan om det nu tillämpade agentsystemet samt framkomma med förslag till de lagstadganden, som utredningen kan giva anledning till.

Stockholm den 18 januari 1945.

Sven J. Vigelsbo.

Lars E. Andersson.

C. O. Carlsson.

Per Persson
i Norrby.

Robert L. Jansson.
Aspeboda.

K. E. Hansson,
Skediga.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.

David Boman.
Stavsund.

Gustaf Svensson
i Vä.
